

Gyenes Imre

Nádas Péter - dokumentálva

Élő íróknak nem szokás archívumot nyitni. A lezárt életmű készíteni arra az irodalomtudósokat, hogy a számbavételt elvégezzék, elhelyezzék az írókat a „megingathatatlan” kánonban.

Mégis van példa eleven alkotók archívumának folyamatos építésére. Nem annyira Magyarországon, de Nyugaton mindenképpen. Németországban legelőször Heinrich Böll részesült ebben a szokatlan megtiszteltetésben, Bonnban.

Magyarországon Nádas Péter, Zalaegerszegen.

Az író kezdetben nem is lelkesedett az ötletért, s elmondta, furcsa neki önmagával találkozni így, de szelíd erőszakkal vette rá, és fokozatosan hozzászoktatta az „élményhez” a könyvtáros, Baranyai György.

Megkezdődött a gyűjtés, s erre a célra a Deák Ferenc Megyei Könyvtár külön helyiséget bocsátott rendelkezésre. Mindjárt nagy erővel indult, s a következőképpen működik ma is:

Az intézmény helyismereti szerzőnek minősíti Nádas Pétert, aki 1984 óta Zala megyében, Gombosszegen él. Gyűjti az általa írt műveket, róla szóló írásokat. Ennél azonban nagyobb volumenű munkára vállalkozott; külön gyűjteményben kezeli azt, kiegészíti fotókkal, rá vonatkozó hanganyaggal és mozgóképpel.

Ez folyamatos munkát igényel, alapos tájékozódást az irodalmi folyóiratokban naprakészen, visszamenőleg pedig aprólékos kutatást, a megjelent elsődleges és másodlagos (róla szóló) művek előbányászását.

Ezen túlmenően megállapodást kötött a könyvtár Nádas Péterrel, aki vállalta, hogy a róla szóló, hozzá eljuttatott, s általa nélkülözhető dokumentumokat az Archívumnak ajándékozza. Ez különösen az idegen nyelvű anyag számbavételénél bizonyult hatalmas (nélkülözhetetlen) segítségnek. A mai napig így működik a Gyűjtemény, e kétirányú, gondos együttműködés útján.

A munka intenzitásának köszönhetően rövid idő alatt hatalmas anyag gyűlt össze Baranyai György energiájának és alaposágának eredményeként, melyről az olvasóközönségnek is tudomást kellett szereznie; ennek látható jele az 1994-ben kiadott Nádas Péter Bibliográfia, mely a kezdetektől, 1961–1994-ig a tőle és róla megjelent magyar és idegen nyelvű irodalmat tartalmazza.

Lehet-e egy ilyen bibliográfia teljes? A saját és a róla szóló irodalmat tekintve mindenképpen. Ezt a munkát kézbe véve, legalábbis ez a képzetünk támad. A szerzők

a részleteknek is hihetetlen szívóssággal mentek utána, és az említéseket is igyekeztek mind összegyűjteni. Esterházy Péter azt írja az előszóban, hogy ami ebben a munkában nem található Nádasról, az nem is létezik. És ez nem túlzás.

Képanyag egészíti ki és dokumentumok, melyek valódi könyvvé alakítják a címében csak bibliográfiának elnevezett művet.

Mit találunk ebben az Archívumban? Magunk sem gondolnánk mennyire szerteágazó mind mennyiségi szempontból, mind a sokféleség tekintetében. Mindenki meg fog lepődni, aki egy kicsit is beletekint ebbe a gyűjteménybe.

Tudjuk, hogy Nádas szemléletét, megközelítését tekintve az európai kultúrkört képes bejárni, nem csupán a nemzetet. Ebből következik, hogy Európában ismerik, fordítják, szeretik írásait. Elsősorban Hollandiában, Németországban, a skandináv államokban, de Olaszországban, és az Egyesült Államokban is. Van fordítás műveiről cseh, lengyel, szlovák, litván, spanyol, de héber nyelven is. S ez az ismertség nemcsak a regényeire, drámáira, hanem éppúgy az esszéire, gondolati írásaira is vonatkozik.

Nádas szenvedélyes erővel, de kikezdetetlen logikával, eredeti látásmóddal közelít filozófiai, társadalmi kérdésekhez. Azon írók közé tartozik, akinek szavaira érdemes odafigyelni akkor is, ha nem kiérlelt (kidolgozott) műben, hanem „csak” egy interjúban mondja el.

Ezt bárki ellenőrizheti. Lapozzon fel, vagy hallgasson meg egy interjút (mindegy, hogy melyiket, s mikor készült), és maga is meggyőződhet erről.

Mi található ebben a Gyűjteményben?

Könyvek Nádas Péter írásaival, és a róla szólókkal. Folyóiratok, magyar és idegen nyelven. Hanganyag, rádió-interjúk, videofelvételek a drámái előadásáról, televíziós felvételek. Fényképek, melyeket ő fotózott, és amit őrá készítek. Könyvborító-tervek, színházi előadások, felolvasások (felolvasókörutak) plakátjai gondosan bekeretezve. Kiadói tájékoztatók, író-olvasó találkozók alkalmára nyomtatott meghívók, kiállítási megnyitók programja.

És kéziratok is. Ez utóbbiak nem jelentős számban, mert a Gyűjtemény elsősorban a többszörözött (nyomtatott) anyagok összegyűjtését vállalja, de a személyességhez, egyedi jelleghez mindenképpen hozzájárulnak.

Az anyag szabadon kutatható, kivéve ez utóbbiak, melyek csupán az író engedélyével tanulmányozhatók.

Kevésbé kutatott, de annál nagyobb kincseshánya ez a gyűjtemény azoknak, akik az író külföldi recepcióját kívánják feltárni. Nádas esetében ez tetemes mennyiség. Nincs egzakt összehasonlítási alapom, de megkockázatom, hogy élő íróink közül a legerjedelmesebb méretű.

Megindult a tárolás korszerű eszközökre átmentése is. A kazettán felvett hanganyagot áttettük digitális adathordozóra, éppúgy a videoszalagon lévő képeket is.

A Nadas Péter Bibliográfia a Megyei Könyvtár honlapján bárki részére hozzáférhető, s most már eljött az idő, hogy elkészítsük az azóta létrehozott művek egybefoglalását is, hasonló módon, ugyanígy digitális formában, de papír alapon is. Készül tehát a Bibliográfia második része. Az elektronikus formát korszerűsítjük, átalakítjuk, igazi adatbázist hozunk létre, sok szempontú visszakeresési lehetőséggel.

A munkának lendületet ad, hogy 2007 tavasza óta erre immár pályázati pénz is rendelkezésünkre áll. Nadas Péter hivatalosan épp ennek a pályázati összegnek a jelké-

pes átadásán volt jelen legutóbb Zalaegerszegen.

Van tehát egy különlegességünk, egy külön gyűjtemény, mely eddig csendesen, de eredményesen működött, de talán, a Nadas-életmű jelentőségét érzékelve, egyre többen vesznek tudomást róla. Kihasznlják a kínálkozó lehetőséget diákok, egyetemi hallgatók, kutatók, és így elérheti célját a különleges könyvtári dokumentáció, új adalékokkal gazdagodhatnak az író eddigi életművéről szóló írások. Lakhelyének, a kis zalai falunak, Gomboszegnek a közelében.

A Deák Ferenc Megyei Könyvtárban 2007 márc. 23.-án, a Szerencsejáték Zrt. pályázatának díjátadásán, melyet a Könyvtárpártoló Alapítvány.

(Fent Kiss Gábor könyvtárigazgató és Feldmájer Sándor, a Szerencsejáték Zrt. promóciós igazgatója, lent Gyenes Imre, a gyűjtemény vezetője, Nadas Péter Kossuth-díjas író és Baranyai György, Könyvtárpártoló Alapítvány titkára.)

